

Läkter Nikolaus gubbar

I hemorten skattade man mest
att honom och förvägrade sig på samma
gång öfver att hans söttnings kunde vinnas
på många kunder som han gjorde.

Mycket folkmedicin. Kände jag
som pojke en träskomakare Pål Mårtensson,
gemensligen kallad Pål Träsko, bodde i
Mälbyerga by af Ekely socken, Kalmar län,
som ägnade sig åt konksalvare-
verket. Sedan en händ. bod. dotter Bylof
döt i Kristofta gård en tid. Förevarande
Bylof var vida känd för sin välfärdade
kurer. Han botade ett armbrott som läkare
spjälkt och läkt på att armen blef brotig,
genom att bräcka upp armen igen och

sedan läka den rätt. Patienten var
en pojke i mitt föräldra hem, som påkade
sitt armen i ledstängsen då Tom förde
hästarna för vandringen och lakare blef
avlitad. Det var isynnerhet genom
sin lappsalwa Byglöf var bekant.

På träsko som emellertid rike att
seppa vare sig den skicklighet eller
berömmelse som Byglöf uppnått.

I hemorten skattade man näst
att honom och förväntade sig på skummar
gång öfver att han utombyts kunde vinna
på många kunder som han verkligen
gjorde. Om träskomakare hade han
ofta besök av oss skolpojkar, som sökte
utforska hans göranden och brukte att
sägas att några stycken då någon kommit
På...

skulle ha rega träskor.

Nat oss var han ytterst misstrogen, men
en gång då jag var förkyld och öfrade
många af minne spar böse slantar,
berodade jag erhålla några grejer af
honon hvilka skulle hållas på en half-
pöppflaska, som skulle fyllas med
vatten samt ställas i förströet att dra
i tre dagar, sedan skulle jag dricka
ett half glas vatten till jag blef bra.

Hjälpte det icke skulle jag komma
igen. Min förkyllning var högl. långt
innan de tre dagarna voro till ända
men jag mis jag smakade på vattnet
som varken smakade illa eller väl.

På träsko var i sig själf något
oförd, och gjorde mig varre.

Han bevägnade sig nog härför,
för att komma patienternas urskildhet
på spår och om han härigenom som förut
sagts kunde från reghälsande byar
vilka icke så många kände till honom.

Jag fann nämligen, flera gånger
att samma sorts grön & halv beeteljsflaskor
placerade här och där i förstuen på gärdarna
långt borta från Ekeby socken.

Om annars typ af "läkare" fanns
i samma by, men denna var vidt äldre
i sitt yrke och ägnade sig åt botandet
af kreatur - sjukdomar. Hans namn
kan jag väl ej uppge, men han skaffa
det om så önskas. Gick nämligen alltid
med benämningen "Högabben" "Hjv"
mycket stort anseende och var ockligen

skicklig i många fall såsom vid svåra
halvminnsfall, botandet af blodhalsning
God i revision o.s.v.

Han kan precisitet var botandet
af förstopningar hos alla slags kreatur.

Och mig återligt misslyckades han
aldrig härvidlag. Han var alltid be-
väpnad med en lång kopparspruta,
hvarmed han ringde sina läse mänger
och dessa voro af tre olika slag (blandningar)
och styrka. Hjälpste inte första, så er-
hölls ett nytt efter vis tid och detta
brukade hjälpa. Det tredje var
unvillertig af sådant styrka att om
det ej hjälpte, "ja då äro vi visat
förfen" sa krogknekten. Dessa personer
lefde och verkade ären 1875-90.

Lytte

Läutivigt boende i Ekeby kyrkoby
en lantbrukare Bengt Jönsson, som hade
ett lyte som jag aldrig sett dess sällsynthet
hos till. Det var medfödt och bestod
av en petvätt på ena sidan af ansiktet
stort som ett plommon och liknande ett
pärlant. Han hade förklarade att han
blifvit mycket svårt påmind af ett fallande
plommon i trädgården. Då han gick havande
med ponar. Ett liknande fall vet jag har
äftt varit i ännu om af Rie- Kärns lön soeken
under Torner hjeru ska gotset Gärholer.
Der föddes en son som fick namnet Bengt
Andersson, och som periodvis hade anfall.

af Jallandesjukan. Faderen Lette
Anders Nilsson och modern förklarade
själf att han blewit skrämd af reummen
Anders Nilsson och gämg han kom hem
och var mycket nervig, under tiden han
gick kaffare med sonen. Afven på-
stod han att sonen vid sinna anfall
sjelfständigt kopierade faderens uppteckande
att han blef skrämd.

Bäckamannen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

8

I min föreläsning i Skoleby s. u. gick
Bäckamännen under benämningen "Bäcka-
mannen". Vi barn voro af våra för-
äldrar förlejdade att lyssna till historier
hvarom de så sj trodde härpå.

Vi kunde emellertid icke undvika
att taga iakttagelse härpå, ty hvarst öfverig
jock, både drängar och pigor samt dags-
verkare talade ofta hvarom och trodde
fullt och fast på Bäckamannen som
visade sig såsom att icke blott, varen-
nato sedan det var merkt. Det var mest
pent på kvävarna blösen voro seguliga.
Jag har själf sett eller trott mig ha
sett sådana ljus. En morgon vid

1/25 tiden på morgonen kommo emellertid
pigorna 2 i sällskap uppskrämda till-
baka utan att hafva sett något nyjälkningen
då de blifvit skrämde på vägen till korva.

De sade sig ofta förut hafva sett backa-
mannen men nu hade de ävensom låta höra
konvuls. Han hade skrattat högt alldeles
i deras närhet och ropat "Hä Hä Hä"
tre gånger. Min fader försökte tala
med dem men de voro så förskrämda
att de ej vågade sig till nyjälkningen-
platsen med mindre, men han följde
med dem och jag tror till och med han
tog störst drängen med sig. Vi hade som
skolbar utpassera samma väg och
voru så rädda länga liksom derefter
att vi knappast vågade oss till skolan

den morgnarna.

Enligt hvad min fader seder-
mera berättat var det vanligt lyhört
och något dummigt den morgonen be-
spisna händelse passerade.

Koltanummen (Kultannummen)

I närheten af mitt hem, gården
benämns då "Flumman" var en
kort men ganska braut backe, "Re-
manne" (liden) här hade enligt
traditionen en man som kette Ruman
blifvit mördad af skogsmän, vid sidan
af "liden" fanns Löjsta prunkten på en
rätt lång, sammanhängande höjdstreckning
Skoubergas backar. Denna höjd
kallas "Kolbet" (Kultel) och här bodde
Koltanummen. De gamla den tiden
talade om att de från sin barndom
hade minne utaf huru hela backen
 varit skogsbeklädd.

Under backen fanns en källa

"Svarta kulla" vallnet såg mycket ut
och var mycket järnhaltigt.

Stettligen låg åt söder och på vä-
ridera kunde man i gårdegården och
groparna som skilde begravnings-
begrav från backen orme och ruor
i hundradetal, som låg vackert ringade
och polade sig. Botsamannen ägde en
skall som bevakades af orme och en
drake. Orme har jag sett många
gänger först på afstapel som gosse, och
senare som vuxen på ganska nära håll,
draken deremot aldrig.

På 1880-talet öppnades en gruf-
oppning i det backen s. k. Treppgrufva.

Gångar gick en 30 å 40 meter in i
backen och horisontalt med marken yta ut.

Främmen heter numera Främna.

Stor om "Holtet" finnes ännu en
större höjd, numera är denna odlad
men i min barndom fanns här skog och
en källa som ännu är i behåll. Skogen
och källan kallades "Guden". Numera
är egendommens ägare Toru Nilsson,
Trerestorp, Ekely.

På den tiden jag beskriver ägdes
auktionerade egendomar af friherre
Coyet & Rönneholm, som utannonserade
egendomarna i smålotter. Här
har för några år sedan hittats silfver-
mynt (2 Rdr) från år 1604. I
skogen till denna egendom bodde "skogs-
haken". Det var ingen riktig hare
utan en större sadan med obärligt

Långa vron och ben, som kunde spränga
ovanligt fort, nästan flyga. Många
hade pett ben.